

วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร Journal of MCU Peace Studies

ISSN 2287-0962

● วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางการวิจัยและวิชาการสาขาเกี่ยวกับด้านพระพุทธศาสนา สันติศึกษา สังคมวิทยา ศิลปศาสตร์ และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

2. เพื่อเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างนักวิชาการจากสถาบันอุดมศึกษา องค์กรต่างๆ รวมทั้งนักวิชาการอิสระ ทั้งภาครัฐและเอกชน

3. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้มีผลงานทางวิชาการที่จะก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการและเกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยส่วนรวม

บทความที่นำมาตีพิมพ์ในแต่ละฉบับ กองบรรณาธิการจะตรวจสอบความสมบูรณ์ตามรูปแบบ แล้วจัดส่งผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกร่วมกลั่นกรอง (Peer review) จำนวน 2 ท่าน ประเมินบทความตามเกณฑ์และแบบฟอร์มที่กำหนดในลักษณะเป็น Double blind review คือปกปิดรายชื่อผู้เขียนบทความและผู้เกี่ยวข้อง

ทัศนะและข้อคิดเห็นของบทความที่ปรากฏในวารสารฉบับนี้เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน ไม่ถือว่าเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

● ที่ปรึกษา

พระพรหมบัณฑิต, ศาสตราจารย์ ดร.

อธิการบดี

พระศรีคัมภีร์ญาณ, รองศาสตราจารย์ ดร.

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

พระสุธีธรรมานุวัตร, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.

คณบดีคณะพุทธศาสตร์

พระมหาสมบูรณ์ วุฑฒิโกโร, ดร.

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย

เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า

นายภัทรศักดิ์ วรรณแสง

เลขาธิการสาลยติธรรม

● บรรณาธิการ

พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รองศาสตราจารย์ ดร.

● ผู้ช่วยบรรณาธิการ

พระปลัดสมชาย ปโยโค

● กองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ ยอดแก้ว

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตน์ ปัญญาภา

น.อ.ดร.นภัทร์ แก้วนาคน

ดร.ถวิลวดี บุรีกุล

ดร.เดโชพล เหมนาลัย

ดร.อุทัย สติมัน

ดร.หิมาพรพรรณ รักแตงาม

ดร.ไกรฤกษ์ ศิลาคคม

ดร.ศศิวรรณ กำลังสินเสริม

ดร.พูนสุข มาศรีงสรรค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

วิทยาลัยการทัพอากาศ

สถาบันพระปกเกล้า

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

มหาวิทยาลัยมหิดล

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

● รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

พระศรีคัมภีร์ญาณ, รองศาสตราจารย์ ดร.

พระสุธีธรรมานุวัตร, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.

พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รองศาสตราจารย์ ดร.

พระมหาสุทิตย์ อากาศโร, ดร.

พระมหาสมบุญ ฐิตมิกโร, ดร.

พระครูพิพิธสุตาทร (บุญช่วย สิริธโร), ดร.

รองศาสตราจารย์ ดร.สมิทธิพล เนตรนิมิตร

รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิฐ์ ศรีทอง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ ศุภษร

ดร.นพ.บรรพต ตันธีรวงศ์

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

คณบดีคณะพุทธศาสตร์

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วิทยาเขตเชียงใหม่

บัณฑิตวิทยาลัย

คณะครุศาสตร์

คณะสังคมศาสตร์

คณะสังคมศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสันติศึกษา

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย

พระเมธาวิสัยรส, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.

ศาสตราจารย์ ดร.สมภาร พรหมทา

ศาสตราจารย์ ดร.เดือน คำดี

ศาสตราจารย์ ดร.จันทน์ อติวัฒนสิทธิ์

ศาสตราจารย์ ดร. วัชร งามจิตรเจริญ

ศาสตราจารย์ นพ. วันชัย วัฒนศัพท์

รองศาสตราจารย์ ดร.วริยา ชินวรรณ

รองศาสตราจารย์ ดร.โคทม อารียา

รองศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา เอ็มอัมหมัด

รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิญ รักษิต์

รองศาสตราจารย์สุรีย์ คงสมจิตต์

รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ สุวรรณบุบผา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติ มงคลชัยอรัญญา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์พงศ์ โพธิ์ทองสุนันท์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันพระปกเกล้า

มหาวิทยาลัยมหิดล

มหาวิทยาลัยมหิดล

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สถาบันพระปกเกล้า

มหาวิทยาลัยมหิดล

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วิทยาเขตหาดใหญ่

มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

ฝ่ายจัดการ

พระมหาดวงเด่น จิตญาโณ, ดร.

พระมหาดนัย อุปาทมโน

พระมหาวุฒิเมธส์ วุฑฒิเมธ

ดร.ชนทอง วัฒนประดิษฐ์

กำหนดออกเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน)

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม-มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม-ธันวาคม

กำหนดออก เดือนกรกฎาคม

ปิดรับบทความ 31 พฤษภาคม

กำหนดออก เดือนธันวาคม

ปิดรับบทความ 30 พฤศจิกายน

- **เจ้าของ**

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

- **สำนักงาน**

กองบรรณาธิการวารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
สันติศึกษา อาคารเรียนรวม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ 79 หมู่ที่ 1
ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170 โทรศัพท์ 035248000 ต่อ
8528, 084-8282036, โทรสาร: 035248000 ต่อ 8528 <http://www.ps.mcu.ac.th>

- **พิมพ์ที่**

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200
โทรศัพท์ 0-2623-5624

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้ก้าวเข้าสู่ปีที่ 2 ได้เปิดเวทีให้นักวิชาการ และผู้ที่สนใจได้พัฒนาผลงานอันเป็นประโยชน์ต่อสังคม สำหรับวารสารฉบับนี้ประกอบด้วยเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข ประกอบด้วยบทความวิจัย จำนวน 1 เรื่อง บทความวิชาการ จำนวน 5 เรื่อง บทวิจารณ์หนังสือ จำนวน 1 เรื่อง ดังต่อไปนี้

พระใบฎีกาสุพจน์ ตปสีโล ได้นำเสนอบทความเรื่อง “กระบวนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมขององค์กรชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี” พบว่า กระบวนการจัดการในองค์กรชุมชน คือ การมีส่วนร่วมในการทำงาน การยึดมั่นในอุดมการณ์ การวางแผนการทำงาน การเปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็น การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การถ่ายทอดแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงาน ลักษณะการมีส่วนร่วมได้แก่ การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเรียนรู้จากประสบการณ์กับกลุ่มต่างๆ รวมทั้งร่วมกันหาทางออกในการจัดการกับปัญหาด้วยความเข้าใจในระบบนิเวศแนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรชุมชนท้องถิ่น ในจังหวัดอุบลราชธานี คือ การทำงานเป็นทีม ความคิดสร้างสรรค์ เพิ่มศักยภาพสมาชิกในองค์กรเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานภายในองค์กรการเรียนรู้และการเปิดรับวัฒนธรรมองค์กรการเสริมแรงพฤติกรรมซึ่งจะเป็นการแก้ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและการจัดการสิ่งแวดล้อมในจังหวัดอุบลราชธานีได้อย่างยั่งยืนสืบไป

พระระพิน พุทธิสารโ, ดร. ได้นำเสนอบทความเรื่อง “พระอรหันต์สร้างทางความเชื่อในสังคมไทย : การเปลี่ยนแปลงจากความจริง สู่ความหลง” สรุปได้ว่า พระอรหันต์เป็นคุณสมบัติ และอุดมธรรมสูงสุดที่ผู้ปฏิบัติประสงค์ไปให้ถึง พระอรหันต์เป็นองค์คุณปลายทางของชาวพุทธ แต่มุมหนึ่งพระอรหันต์ กลายเป็น “สิ่งสร้าง” ให้เกิดขึ้นในสังคมไทย ผ่านกระบวนการ “สร้าง” การทำให้เป็นที่ยอมรับ การประชาสัมพันธ์ จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย ผลที่เกิดขึ้นพระอรหันต์จึงกลายเป็นเพียง “สิ่งสร้าง” จนส่งผลกระทบต่อความเชื่อความศรัทธาของชาวพุทธในภาพรวม

พระครูวาทีวรวัฒน์ (กล้า พรหมณ์แก้ว) ได้นำเสนอบทความเรื่อง “การประยุกต์ใช้ โอบวาท 10 ในการเสริมสร้างครอบครัวสันติสุข” พบว่า ครอบครัวสันติสุขเป็นสิ่งที่บุคคลต้องการให้เกิดขึ้นการสมรส เนื่องจากครอบครัวที่มีความสันติสุขจะต้องผสมผสานความร่วมมือจากบุคคลที่อาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน เพื่อป้องกันความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เพราะว่าการครองคู่ชีวิตจะมีสาเหตุหลายประการที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว เช่น การทำร้ายร่างกาย การทะเลาะกัน และการไม่ปรับตัวเข้าหากัน เป็นต้น จึงต้องมีแนวทางในการจัดการความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นในครอบครัว ผู้เขียนได้นำเสนอไว้เป็น 4 กลุ่ม คือ “ระวังไฟ-การให้อริยาบถ-บูชา” เพื่อประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

พระมหานพพล กนตสีโล (สายสินธุ์) ได้นำเสนอบทความเรื่อง “การพัฒนาภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการ” พบว่า การพัฒนาภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการ ควรประกอบด้วยแนวทาง 3 ประการ ตามหลักการครองตน ครองคน และครองงาน ได้แก่ 1) ส่งเสริมการเป็นผู้นำที่มีหลักสัจปรีธรรม 7 ในการครองตน 2) สนับสนุนการเป็นผู้นำเชิงประสานในการครองคน และ 3) มุ่งเน้นการเป็นผู้นำที่ให้ความสำคัญกับการบริหารงานทางการสงฆ์ให้ครอบคลุมทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ การปกครอง การศาสนศึกษา การเผยแผ่ การสาธารณูปการ การศึกษาสงเคราะห์ และการสาธารณสงเคราะห์ ในการครองงาน

พระครูกาญจนกิจโสภณ (ทนากกร วรภาโณ) ได้นำเสนอบทความเรื่อง “การพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยสื่อวิทยุกระจายเสียง” พบว่า การพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยสื่อวิทยุกระจายเสียง ประกอบด้วย การจัดทำแผนผังรายการและระบบในการเผยแผ่ธรรมให้มีประสิทธิภาพ การควบคุมและตรวจสอบเนื้อหาที่จะนำเสนอออกอากาศให้เป็นไปตามมาตรฐานและถูกต้อง ควรมีการวางแผนระยะยาวโดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานี ควรให้ความสำคัญกับสื่อออนไลน์ เพราะเป็นสื่อที่เข้าถึงได้ง่ายและเร็วต่อประชาชน และควรศึกษาเปรียบเทียบการใช้สื่อของสถาบันสงฆ์เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนางานด้านการเผยแผ่ต่อไป

พระสมุทรวชิรโสภณ (โสภณ ธมฺมโสภโณ) ได้นำเสนอบทความเรื่อง “การพัฒนาส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยของคณะสงฆ์” พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย ประกอบด้วย บทบาทในการพัฒนาส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยให้คงอยู่คู่ความเป็นชาติไทย บทบาทในการพัฒนาส่งเสริมด้านการอนุรักษ์โบราณวัตถุและโบราณสถานภายในวัด บทบาทในการให้ความรู้เพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย และบทบาทในการเป็นผู้นำในการดูแลรักษาแหล่งโบราณคดี สำหรับปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดผลสำเร็จในการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยของพระสงฆ์ ประกอบด้วย การมีภาวะผู้นำของพระสงฆ์ การเป็นแบบอย่างที่ดีในทางปฏิบัติของพระสงฆ์ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ของพระสงฆ์ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และ การสนับสนุนจากองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยที่ทั้งบทบาทของพระสงฆ์และปัจจัยที่เกี่ยวข้องจะส่งผลต่อความสำเร็จในการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยของพระสงฆ์ ประกอบด้วย ความคงอยู่ของศิลปวัฒนธรรม

ไทย การปลูกฝังให้เยาวชนได้เรียนรู้และรักท้องถิ่นของตน การมีจิตสำนึกในการร่วมกันดูแลรักษาของ
คนในชุมชน และการสร้างเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน

ปิดท้ายเล่มด้วยบทวิจารณ์หนังสือ เรื่อง ผู้ไกล่เกลี่ย : คุณลักษณะเฉพาะตัวกับความสำ
เร็จในการจัดการความขัดแย้ง” โดย กองบรรณาธิการ สรุปได้ว่า หนังสือเล่มนี้เกิดจากการค้นคว้าหา
ร่วมกันว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้การทำงานในฐานะผู้ไกล่เกลี่ยมีหรือไม่มีประสิทธิผล เราสองคน
ได้เข้ามาสู่แวดวงการจัดการความขัดแย้งทั้งในแง่อาชีพการงานและแรงดลใจ ซึ่งก็คือโอกาสในการ
ทำให้โลกนี้น่าอยู่ขึ้น เราเริ่มตระหนักว่าการจะโน้มน้าวคู่พิพาทไปในทางบวกได้มากเพียงใดนั้น
ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะตัวที่นำมาใช้ในการไกล่เกลี่ย ฉะนั้นเนื้อหาในแต่ละบทที่นำเสนอถึงการแสดง
บทบาทต่างๆ ในการจัดการความขัดแย้ง จะเป็นประโยชน์ทางวิชาการ และแนวทางในการจัดการ
ความขัดแย้งต่อไป

กองบรรณาธิการขอขอบคุณเจ้าของผลงาน ผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณากลับกรองบทความให้มี
คุณภาพทางวิชาการ และท้ายสุดขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ทำให้มีวารสารฉบับนี้และ
โปรดติดตามฉบับต่อไป หากมีข้อผิดพลาดในการนำเสนอกองบรรณาธิการขออภัยรับการติชม
เพื่อจะได้นำไปพัฒนาคุณภาพต่อไป

พระมหารัชมัทธา วัฒนมาโส, รศ.ดร.

บรรณาธิการ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทบรรณาธิการ	(5)
บทความวิจัย	
กระบวนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมขององค์กรชุมชน ในจังหวัดอุบลราชธานี <i>พระใบฎีกาสุพจน์ ตปสีโล</i>	1
บทความวิชาการ	
พระอรหันต์สิ่งสร้างทางความเชื่อในสังคมไทย : การเปลี่ยนแปลงจาก ความจริง สู่ความหลง <i>พระระพีณ พุทธิสารโร, ดร.</i>	19
การประยุกต์ใช้โอวาท 10 ในการเสริมสร้างครอบครัวสันติสุข <i>พระครูวาทีวรวัฒน์ (กล้า พรหมณีก้าว)</i>	36
การพัฒนาภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการ <i>พระมหานพพล กนตสีโล (สายสินธุ์)</i>	49
การพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยสื่อวิทยุกระจายเสียง <i>พระครูกาญจนกิจโสภณ (ทนากร วรพาโณ)</i>	59
การพัฒนาส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยของคณะสงฆ์ <i>พระสมุทรวชิรโสภณ (โสภณ ธมฺมโสภโณ)</i>	72

เรื่อง	หน้า
บทวิจารณ์หนังสือ	
ผู้ใกล้ชิด : คุณลักษณะเฉพาะตัวกับความสำเร็จในการจัดการความขัดแย้ง พระปลัดสมชาย ปโยโค	82
ภาคผนวก	92